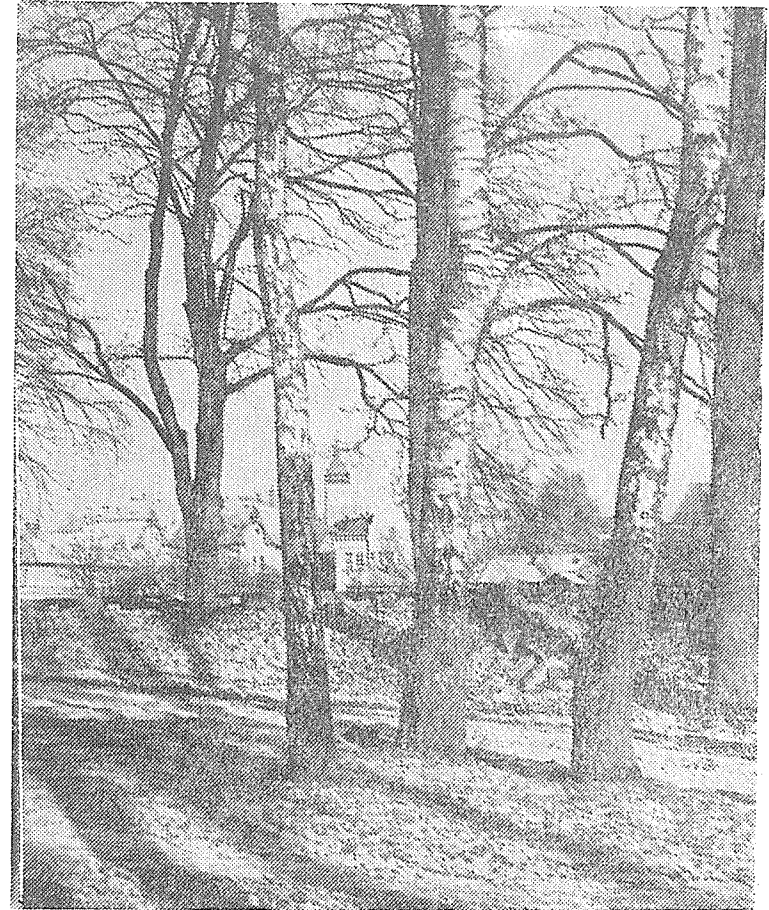

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Josef Černý: Hranický motiv

Ročník XX.

ŘÍJEN 1978

ROZVOJ LÁZNÍ TEPLIC NAD BEČVOU

[Z referátu místopředsedkyně MěstNV Štěpánky Hališkové na plenárním zasedání MěstNV v Hranicích 7. září 1978]

Lázně Teplice nad Bečvou, jedny z nejstarších moravských lázní, patří do kategorie středních českých lázní s kapacitou 780 lůžek. Dlouhodobé léčebné zkušenosti spolu s výsledky novodobého lékařského výzkumu zařadily **lázně Teplice nad Bečvou mezi přední lázeňská místa, kde se s úspěchem léčí nemoci srdeční a cévní**. Počínaje 1. lednem 1978 byl lázním uložen závažný úkol včasné rehabilitace poinfarktových stavů, což je plně v souladu s programem Světové zdravotnické organizace a s linií XV. sjezdu KSČ.

Celospolečenský zdravotnický program — boj se srdečními a cévními chorobami — byl stanoven na základě analýzy stavu a hlavních trendů nemocnosti, invalidity a úmrtnosti obyvatelstva a v první řadě řeší nejzávažnější zdravotní a sociálně ekonomické problémy společnosti. Snížit nemocnost srdečními a cévními chorobami je program, který vzbuzuje velký zájem veřejnosti. Nemocnost v důsledku těchto chorob dosahuje skoro 50 % všech pracovních neschopností. Téměř každý občan zná ve svém okolí člověka, který těmito chorobami trpí.

Zvládnutí úkolu rehabilitace poinfarktových stavů, pro který bylo v našich lázních vyčleněno 165 lůžek, si vyžádalo nejen zvýšení odborné úrovně zdravotnických pracovníků všech kategorií včetně zvládnutí moderních rehabilitačních metod a urgentních stavů srdečních onemocnění, ale i vybavení moderních funkčních laboratoří, umožňujících přesnou diagnostiku onemocnění věnčitých tepen. V minulosti se v Teplicích nad Bečvou budovaly zejména **základy hospodářského areálu** (kotelna, prádelna), pak krásný **nový most přes Bečvu** a konečně velká pozornost byla věnována budování a zvelebování lázeňských parků. V současnosti **byla dokončena krásná moderní čekárna pro místní dopravu**, před dokončením je **objekt ústředních údržbářských dílen**, probíhá **přístavba budovy ředitelství lázní**, připravuje se **výstavba objektu balneoterapie u léčebny Sokolovo**. V současné době výrazné stabilizace naší socialistické společnosti a také vzhledem ke společenské závažnosti srdečních a cévních onemocnění nastaly příznivé podmínky, aby i v našich lázních se započalo **v příští pětiletce s výstavbou nového léčebného ústavu včetně kulturně společenského zařízení**, což by současně umožnilo provést postupnou rekonstrukci a modernizaci stávajících lázeňských domů, které byly postaveny vesměs v letech 1923—1933 a nesplňují již zcela některé parametry lázeňského ubytování.

Vedle tohoto základního medicínského poslání chce lázeňská organizace do budoucna poskytnout pacientům v rámci komplexní lázeňské léčby všechno to, co k lázeňství patří, tj. **estetické lázeňské prostředí**, kvalitní ubytování a rozsáhlé možnosti společenského a kulturního vyžití. Na tomto úseku připadá i velký úkol našemu městskému národnímu výboru, který zabezpečuje v akci „Z“ **realizaci komplexu lesoparku** v oblasti lázní Teplic nad Bečvou. Tento

areál bude sloužit k doplnění rehabilitační léčby pacientům a předpokládáme, že i občanům našeho města umožní pohyb všeho druhu, který je výrazným, zdravím prospěšným faktorem, ovlivňujícím zdraví tělesné i duševní.

Plenární zasedání MěstNV Hranice se stalo po integraci obcí nositelem státní moci i ve sféře lázeňského místa Teplic nad Bečvou. Na pracovních lázní leží povinnost vytvořit příznivé podmínky léčebného i ekonomického chodu lázeňské organizace, která však nemůže stačit a ani není kompetentní vytvářet vhodné podmínky pro trvalé zlepšování lázeňského prostředí v celém areálu vnitřního a vnějšího lázeňského území. Je zde třeba kromě stálého zkvalitňování prostředí vytvořit i příznivé předpoklady pro další výstavbu lázeňských kapacit, včetně vybudování kanalizace a zařízení služeb všeho druhu. Na tomto úseku čekají MěstNV v Hranicích další úkoly. Veliké dílo je možno vytvořit jen při úzké spolupráci a vzájemném pochopení všech zúčastněných partnerů. Nepochybujeme o tom, že takové předpoklady je možné v našem lázeňském místě vytvořit.

— ★ —

Ludvík Novotný

HRANICKO VE DNECH MNICHOVSKÉHO DIKTÁTU V ROCE 1938

Německý fašismus, který od roku 1933 se stal vážným nebezpečím pro všechny demokratické síly v Evropě, vystupňoval své útoky proti naší republice na podzim 1938 a využíval přitom německé menšiny v našem pohraničí. Na obyvatelstvo Hranicka doléhaly všechny události oněch tragických dnů z konce září a počátku října 1938 také velmi naléhavě, neboť v okolí ležela řada obcí tehdy osídlených německým obyvatelstvem. V samém městě Hranicích, jež podle sčítání lidu v roce 1930 mělo 10 818 obyvatel, žilo tehdy 1138 osob, které se hlásily k německé národnosti a mezi nimiž také zapustil kořeny nacismus. Není proto divu, že všechny vzrušující události měly zde živější průběh než jinde ve vnitrozemí.

Rozpínavost německého fašismu po obsazení Rakouska v průběhu roku 1938 neustále rostla a od prvních dnů měsíce září bylo zřejmé, že se vývoj mezi-národních poměrů blíží rozhodnutí a ve všech vrstvách obyvatelstva rostlo napětí. Zvláště když v pondělí 12. září na sjezdu nacistické strany v Norimberku útočil Hitler proti naší republice a otevřeně žádal odstoupení rozsáhlých oblastí naší republiky, vystupňovali henleinovci v pohraničních krajích násilnosti proti českému obyvatelstvu. Po vyhlášení mimořádného stavu v pohraničí skýtal ve středu 14. září ulice Hranic obraz vojenského tábora: bez ustání projížděly kolony vojenských automobilů a v časných ranních hodinách rozváželi civilní motoristé svolávací rozkazy pro naše záložníky. V obyvatelstvu rostl odpor proti nacistickým požadavkům. Po rázných bezpečnostních opatřeních naší vlády se situace v pohraničí poněkud uklidnila. Přicházely však také zpráva o mezinárodních jednáních, při nichž 15. září britský ministerský předseda Chamberlain přistoupil na Hitlerův požadavek, aby Československo odstoupilo pohraničí kraje. Od středečního rána 21. září se hranické ulice

ozývaly dupotem koňských kopyt při odvodu koní pro potřeby armády. Také mezi obyvatelstvem se znovu stupňoval neklid, ulicemi projíždělo mnoho cizích automobilů a šířily se zvěsti, že se mnozí stěhují na Slovensko, kde mělo být bezpečněji. V peněžních ústavech lidé překotně vybírali vklady a obchody byly přeplněny kupujícími, kteří shromažďovali zásoby potravin, látek a jiných předmětů. Nikdo nedbal uklidňujících slov. Podle názoru očitého svědka skýtal ulice vzrušenější výjevy než při počátku první světové války.

V dalším průběhu událostí se mínění rychle změnilo: mnozí doufali, že vláda odmítne požadavek západních států na odstoupení pohraničí a spolu se Sovětským svazem půjde Československo do boje, jiní podléhali resignaci. Všeobecně bylo slyšet prudká slova proti vládě, zvláště když 21. září ustupovala před nátlakem západních velmocí. Lidové demonstrace, vystupňované v generální stávkou, vedly k odstoupení vlády ministerského předsedy M. Hodži.

Po nastoupení nové vlády se napětí stupňovalo až k **vyhlášení mobilizace v pátek 23. září v 22.30 hodin večer**. Zanedlouho po prvním výzvě již bylo vidět v Hranicích muže s kufříky na cestě k nádraží. Snad většina obyvatelstva strávila noc bez spánku. Nařízení přísného zatemnění vzbudilo tehdy obavy z možného vzdušného nepřátelského útoku. Do rána zmizela většina hranických mužů, zato v ulicích se objevili záložníci, kteří pěšky, vlakem nebo jinými vozidly spěchali ke svým útvarům. Celý den a celou noc přijížděli muži, všechny vhodné veřejné budovy ve městě byly přeplněny, obyvatelstvo se ujímalo příchozích, ukazovali jim cestu a poskytovali i nocleh pod vlastní střechou. Všude však vládl pořádek, klid, rozvaha, ze všech tváří pronikala odvaha a odhodlání bránit republiku.

Také všechny složky civilní obrany nastoupily službu, na křižovatkách bylo vidět i hochy od 15 let řídit dopravu, jiní konali hlídky. Trvalé zatemnění změnilo úplně noční život; v naprosté tmě se pohybovala jen blikající světélka hlídek a jedoucích automobilů. Obyvatelé kvapně dokončovali zatemnění a zakrátko byla celá zásoba černého papíru v obchodech vyprodána. Všeobecně převládala důvěra v budoucnost, pochybnosti o možném dalším nepříznivém vývoji byly hned v zárodku odmítány. A do této nálady odhodlání a důvěry přišla po dalších diplomatických jednáních **30. září 1938 zpráva o mnichovském diktátu**, jemuž se československá vláda podrobila. Přímou drtivě působí vědomí, že jsme zůstali sami, zrazení od západních spojenců, tváří v tvář zákeřnému, silnému nepříteli.

Jen velmi krátká doba zůstala na vyklizení pohraničního pásma. Zábor začal hned v sobotu 1. října v noci a probíhal ve čtyřech etapách. Od pondělka 3. října projížděla Hranicemi dnem i nocí vojenská nákladní auta a vlaky s vojenským materiálem z pohraničních opevnění. Vojáci však měli vážný výraz v tvářích, chyběly jim obvyklé písně. V rozhlase i v novinách byla denně ohlašována jména dalších obsazených míst. **6. října bylo oznámeno poslední páté pásmo**, v němž na severovýchodní Moravě bylo zahrnuto i celé Opavsko, Kravaňsko s Příborem, Kopřivnicí, Štramberkem i Hodslavicemi a **demarkační čára se zastavila téměř u samých Hranic**. Za ní však zůstaly mnohé ryze české obce.

A již příštího rána 7. října se opět změnil obraz městských ulic. Od Opavy až po Nový Jičín projížděli čeští lidé vlaky i povozy a hledali přístřeší a bezpečí před řáděním nacistů. Naložili svůj majetek na auta, vozy, na nábytku narychlo naskládaném seděli muži, ženy a děti a hledali nová bydliště. Zakrátko byla všechna volná místa — byty i skladiště — v Hranicích zaplněna a další uprchlíci postupovali dále. Mezi dlouhými řadami vozidel všeho druhu se proplétala vojenská auta. Hranické náměstí bylo chvillemi velikým táborem, davy uprchlíků bezradně postávaly na chodnicích, povozy s nábytkem, vojenská vozidla a autobusy se kupily na celém prostranství. Majetkem jednoho obyvatele Boňkova, hledajícího přístřeší v Hranicích, byl tucet dětí a tlumok

na zádech. Celkem bylo ve městě umístěno v soukromých bytech přes tři sta rodin. Za dočasný útulek přesídlenců sloužila i budova bývalé německé školy (dnešní zvláštní škola internátní na Motošíně), v níž bylo tehdy zastaveno vyučování. Zvýšeného počtu obyvatel využili však hned někteří ziskuchtiví podnikavci a prodávali potraviny i horší jakosti a za zvýšené ceny. Do města byly také evakuovány mnohé úřady a české školy z okolí, z Nového Jičína byly převezeny z tabákové továrny velké zásoby kuřiva.

A do všeho toho ruchu, zmatku a smutku zasáhl ještě další činitel. V posledních dnech před okupací okolí byly hranické obchody přímo zaplaveny houfy německých obyvatel z blízkých obcí. Kupovali překotně látky, obuv a jiné potřeby za každou cenu a v takovém množství, že hrozilo vykoupení všech zásob. Proto v sobotu 8. října nařídil okresní úřad uzavřít všechny obchody až do pondělí 10. října do 10. hodiny odpolední. Němečtí obchodníci z Potštátu a okolí nakoupili v Hranicích zboží za několik tisíc Kč, když je však chtěli odvést, bylo jim odebráno a peníze vráceny. Hranický týdeník PŘEHLED k tomu poznamenal: „V železářských a jiných obchodech se tržba nezvýšila, což se vysvětluje tím, že v Německu je zapotřebí jen jednoho hrnce.“ (V Německu se tehdy totiž propagoval tzv. „Eintopfgericht“, to jest jídlo připravované z úsporných důvodů v jednom hrnci!) Ještě v poslední tržní den zase naopak němečtí zemědělci přivázeli do Hranic na prodej brambory a jiné plodiny, aby se jich zbavili, protože věděli, že po obsazení je budou muset odevzdat na povinnou dodávku. Přijížděli však i čeští lidé z obcí, jež byly brudtálně určeny k záboru, a se slzami v očích se loučili s obyvateli města, jež bylo dosud jejich střediskem.

V pondělí 10. října 1938 obsazovala německá armáda rychlým tempem poslední pásmo. Německé obyvatelstvo připravilo vojsku okázalé a hlučné uvítání, česká místa zachovala důstojný a mrazivý klid. Kolem desáté hodiny dopolední dospěly německé oddíly na Potštát, před jedenáctou hodinou už byly ve Stříteži nad Ludinou a v Bělotině a v Belotíně na krajních místech zabraného území. V úterý 11. října odpoledne přibyl na Potštát německý generálporučík Walter von Brauchitsch se svým štábem a zúčastnil se hostiny na náměstí. Přijal deputaci obce Boňkova, který dosud nebyl obsazen, a po prohlídce mapy nařídil, aby byl ještě odpoledne zabrán.

Hranice ležely pojednou přímo na hranicích. Hraniční čára se přibližovala k městu, protínala obecní les za nádražím a probíhala hned za cihelnou a dnešní cementárnou, přetínala železnici i silnici na Ostravu. Nedaleko města stály už černožluté tabule s nápisy „Deutsches Reich“. **A za novou hranicí zůstalo pět úplně českých obcí** a jedna osada s 3890 obyvateli na rozloze 6826 hektarů: **Spálov, Luboměř s osadou Heltínov, Jindřichov, Partutovice a Střítež nad Ludinou.**

Ale ani tehdy ještě nenastalo uklidnění. Postarali se o to hraniční nacisté, kteří vyvinuli značné úsilí, aby i město Hranice bylo připojeno k německé říši. Velké vzrušení vyvolala zpráva, že podali důtklivou petici s pěti sty podpisy, aby i Hranice byly obsazeny. Operovalo se v ní zřejmě hospodářskými důvody, že město nemůže existovat bez širokého zázemí, jež bylo odběratelem i dodavatelem hranických obchodníků. Týdeník PŘEHLED přinesl dokonce podezření, že žádost o odtržení Hranic podepsali i někteří čeští obchodníci, kteří se obávali, že bez zákazníků ze zabraného území jejich obchod upadne. Šířily se zprávy, že petici odevzdala osobně deputace hranických nacistů generálu Brauchitschovi na Potštátě, jiní zase tvrdili, že poslové byli až u samotného Hitlera. Všechny tyto zákeřné snahy zůstaly však bez výsledku.

Zato ani v obsazených českých obcích nesložili ruce v klín a nepropadli rezignací. Již 12. října zaslalo všech pět vesnic společnou žádost starostenskému sboru okresu hranického o pomoc. Psalo se v ní doslovně: „**Jménem veškerého obyvatelstva zabraných obcí Stříteže nad Ludinou, Jindřichova, Par-**

tutovic, Luboměře s Heltínovem a Spálova, vesměs v okrese hranického, voláme, prosíme, zapřísaháme Vás, učíte vše možné, abychom zůstali v ČSR, protože jmenované obce jsou od nepaměti ryze české. Nedejte odtrhnout tento kraj od přirozeného hospodářského střediska města Hranic! Státní hranicí zde budíž řeka Odra!“ Petici podepsali starostové obce Spálova L. Haubelt, Luboměře J. Král, Jindřichova Fr. Prokeš, Stříteže J. Duchoň a Partutovic J. Maršálek. Za sbírání podpisů na další žádosti byli zatčeni a odvezeni do vazby německého soudu v Novém Jičíně rolníci Ambrož Adamec a Fr. Pešl z Jindřichova, rolník Adolf Röder a zednický a tesařský mistr. Fr. Pořícký a kovář Jaroslav Klézl za Stříteže nad Lud. Starostenský sbor okresu hranického zaslal hned 13. října 1938 předsednictvu vlády ČSR a ministerstvu zahraničí v Praze memorandum se žádostí o vrácení pěti zabraných českých obcí našeho státu. V memorandumu byly uvedeny údaje o národnostním složení obyvatelstva od roku 1910 až do roku 1930, z nichž vyplývalo, že z celkového počtu 3890 osob bylo v těchto obcích jen 105 Němců. V memorandumu, jež podepsal jménem městské rady v Hranicích starosta Fr. Čajka a představitelé starostenského sboru okresu hranického, obchodního gremia sousedního okresu hranického a okrsku Národní jednoty pro východní Moravu v Hranicích, se mimo jiné uvádělo, že obyvatelstvo české, žijící v uvedených obcích a neznající slova německého, by bylo velmi kruté a nezasloužené postiženo. Materiál, na jehož zpracování se podíleli i čeští učitelé, kteří uprchli z obsazeného území, byl doplněn také obsáhlými údaji o historickém vývoji uvedených obcí, který potvrzoval, že v nich byly vždy jen české školy a spolky, že obyvatelé měli stále úzké hospodářské styky s Hranicemi a mnozí v Hranicích trvale pracují. Memorandum bylo přeloženo do němčiny, angličtiny, italštiny, francouzštiny a latiny a zasláno delimitační komisi v Berlíně a zastupitelským úřadům cizích států. Po dlouhých a svízelných jednáních, do kterých údajně zasahoval i sám Hitler, došla **21. listopadu 1938 radostná zpráva, že obec Střítež nad Ludinou, Jindřichov a Partutovice budou vráceny naší republice.** Všude bylo ještě před odchodem cizího vojska připraveno vše jako o posvícení, jídlo, nápoje, hudba, výzdoba, slavnobrány. V Jindřichově dokonce z radosti vyvěsili prapory již den před odchodem německých hlídek, ordoneři je však strhávali, obyvatelům vyhrožovali a týrali je. 23. listopad byl svátkem celého českého Hranicka. Od rána se ubírali lidé spolu s oddíly naší armády pěšky, na kolech, vozech i v automobilech ke Stříteži. Ve všech obcích bylo slavnostní a srdečné uvítání. Jmenování uvěznění občané se však vrátili z vazby z Nového Jičína až 8. prosince. Byly to poslední radostné okamžiky před dalšími tragickými událostmi, radost však narušovalo vědomí, že za hraniční čarou zůstaly ještě české obce Spálov a Luboměř s osadou Heltínovem.

Celá ČSR na podzim 1938 ztratila celkem 29,60 procenta území a 33,43 % obyvatelstva v 4704 obcích. Mezi 3,5 miliónu obyvatel na území, jehož se zmocnilo fašistické Německo, zůstalo 738 tisíc obyvatel české národnosti. O ztrátách, které tehdy utrpělo Hranicko, svědčí tyto údaje:

Politický okres Hranice měl podle výsledků sčítání lidu v roce 1930 celkem 87 obcí s celkovým počtem 61 715 obyvatel, z toho soudní okres Hranice čítal v 54 obcích 37 664 obyvatel, z nichž se k německé národnosti hlásilo 7771 osob. **Záborem bylo odtrženo 19 obcí s celkovým počtem 9173 obyvatel** a to Bělotín, Boňkov, Boškov, Dub, Heřmanice, Heřmánky, Kovářov, Kunčice, Kyžlířov, Lindava (nyní Lipná), Kozi Loučky (nyní Hranické Loučky), Luboměř s osadou Heltínov, Lučice, Nejdeč, Padesát Lánů, Polom, Potštát, Spálov a Středolesí. **Soudní okres Lipník nad Bečvou** měl tehdy 33 obcí s 24 051 obyvateli, z nich byly zabráný 3 obce s 1084 obyvateli a to Kozlov, Ranošov, Slavkov a samota V pekle. Celkem tedy ztratil tehdejší politický okres Hranice na podzim 1938 dohromady 22 obcí s 10 257 obyvateli, mezi nimiž bylo však více než dva a půl tisíce českých lidí.

Prameny:

Kronika města Hranic za rok 1938, zapsal Emil Cigánek, Přehled, nezávislý týdeník kraje hranicko-lipnického a novojičinského, roč. VIII, 1938,

OA Potštát, materiály o úsilí českých obcí o návrat k ČSR 1938, Seznam obcí a okresů ČSR, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku, Praha 1938.

NOVÝ VOJENSKÝ PAMÁTNÍK V HRANICÍCH

K letošnému Dni Československé lidové armády je jistě vhodné upozornit naši veřejnost, že v nedávném období na počest 33. výročí vystoupení československých dělostřelců u Jasla ve Velké vlastenecké válce v roce 1945 byl před budovou velitelství místní posádky v ulici Československé armády v Hranicích odhalen nový památník, připomínající tuto slavnou událost.

Na žulovém podstavci je vystavena houfnice 122 mm, vz. 38 jako jeden z nejmodernějších prostředků sovětského i našeho dělostřelectva v druhé světové válce. Tento typ děla se stal všestrannou zbraní s použitím na nejdůležitější cíle nepřímou střelbou s mimořádnou přesností. Byl běžně používán i pro speciální úkoly jako osvětlování bojiště v noci, zadýmování úseku fronty, mostů přes řeku apod. V rukou sovětských i československých dělostřelců byly tyto houfnice nejednou používány k boji s tanky a k boření obranných objektů i přímou střelbou. Houfnice 122 mm potvrzuje vynikající parametry dostřelem do vzdálenosti 11 800 m s kadencí 5—7 ran za minutu. Jestliže váha střely byla 22 kg, je snadné učinit si představu nejen o dovednosti a sevcivosti obsluhy, ale také o jejím fyzickém zatížení.

Nový památník dělostřelců v Hranicích byl vybudován v roce 1977 pod vedením ppor. Miloslava Strejce a ppor. Milana Kubína v rámci socialistického závazku příslušníků vojenské posádky. Nepochybně bude nejen vojákům, ale i občanské veřejnosti v Hranicích připomínat slavné stránky účastníků našeho odboje, kteří po boku Sovětské armády vybojovali vítězství nad německým fašismem.

Životní jubileum PhDr. Blanky Pitronové CSc.

V měsíci říjnu se dožívá významného životního jubilea hranická rodačka PhDr. Blanka Pitronová CSc., rozená Kubešová, vědecká pracovnice Slezského ústavu Československé akademie věd v Opavě. Narodila se 14. 10. 1928, na hranickém reálném gymnáziu maturovala v r. 1947. Po absolvování studia historie a archivnictví na fil. fakultě univerzity v Brně nastoupila po krátkém působení ve školství 1. srpna 1952 jako první vedoucí do nově zřízeného Archivu města Ostravy, osamostatněného od dosavadní společné správy s Městským museem. Za-

sloužila se o vybudování ostravského městského archivu a jeho organizaci. Po novém uspořádání archivnictví ve státě roku 1954 uplatnila dr. Pitronová své teoretické znalosti a praktické zkušenosti při zakládání a budování sítě okresních archivů v bývalém Ostravském kraji na nově zřízeném Archivním oddělení Krajské správy ministerstva vnitra v Ostravě, kam přešla koncem r. 1954. Za úspěšnou organizační činnost při budování okresních archivů v kraji byla vyznamenána státním vyznamenáním „Za vynikající práci“. Zájem o vědeckou historickou práci, jíž se na pracovišti nemohla věnovat, vedl ji r. 1959 do Slezského ústavu ČSAV v Opavě, kde působí dosud jako vědecká pracovnice v oddělení pro výzkum období kapitalismu. Zde mohla plně rozvinout své schopnosti a zájmy. Zapojila se do plánovaných státních výzkumných úkolů ústavu, jejichž dílčí výsledky publikovala a otiskuje hlavně v časopise Slezského ústavu ČSAV v Opavě „Slezský sborník“, vydávaném v Opavě, v „Časopise Matice Moravské“, vydávaném v Brně a v krajských vlastivědných časopisech, zejména v „Těšínsku“, v periodické ročence „Ostrava“ aj. Její zájem je zaměřen především na Těšínské Beskydy s problematikou osídlení a zalidnění, salašnictví ap., v posledních letech pak především k sociologické problematice ostravské průmyslové oblasti v 19. a poč. 20. století, k počátkům industrializace oblasti, jejího vlivu na demografický vývoj, strukturu dělnictva i uhelném průmyslu na Ostravsku atp. Bibliografický soupis jejich prací překračuje počet 80 vědeckých studií.

Samostatně vydala svou kandidátskou práci „Těšínské Beskydy na sklonku feudalismu. Salašnictví a lesní hospodářství v Těšínských Beskydech na přelomu 18. a 19. století“. Z výzkumu ostravské průmyslové oblasti zpracovala široký okruh studií demografických národnostních aj., jež s pracemi spolupracovníků redakčně připravuje a vydává ve sbornících prací „Průmyslové oblasti“, sledující problematiku vývoje i jiných průmyslových oblastí v republice.

Přejeme naší jubilatce do dalších let pevné zdraví k uskutečnění všech plánovaných prací, radost a spokojenost z úspěšně vykonané práce.

Dr. B. Indra

V BLÍZKOSTI BÁSNÍKA

Nad knihou prof. dr. A. Závodského o Petru Bezručovi.

Univ. prof. PhDr. Artur Závodský DrCs, známý literární vědec, vyniká jako znalec života a díla Petra Bezruče. Už v době působení v Hranicích, kde dr. Artur Závodský učil v letech 1939—1950 na gymnáziu, vznikly dvě jeho publikace o „slezském bardovi“, „Studie o Petru Bezručovi“ (vydaná v roce 1947) a „Petr Bezruč, cesta básníkovým životem a dílem“.

Prof. dr. A. Závodský měl k Petru Bezručovi i blízký osobní vztah, jak o tom svědčí básníková návštěva v Hranicích v roce 1947 v domě č. p. 1093 na Smetanově nábřeží, kde tehdy dr. Závodský bydlel. Řadu studií, jež prof. dr. A. Závodský Bezručovu dílu věnoval, dovršil nyní novou knihou, nazvanou „V blízkosti básníka“, kterou v roce 1977 vydala Univerzita J. E. Purkyně v Brně.

Knihou obsahuje celkem 11 studií o našem oblíbeném básníkově. V úvodním medailonu ukazuje autor básníka s podstatnými rysy jeho tvorby, jak vyrůsta-

la v období národnostního a sociálního útlaku ve Slezsku koncem 19. století. Další studie jsou zaměřeny ke čtyřem závažným stránkám Bezručovy poezie. Dr. A. Závodský především nově osvětluje okolnosti zrodu některých Bezručových básní, ukazuje reálné podněty, jež vyvolaly jejich vznik. V dalších kapitolách se dr. Závodský jednak zaměřil na ozřejmění vztahu Slezských písní k lidové slovesnosti, jednak vysledoval poměr P. Bezruče k některým jeho předchůdcům i současníkům, zvláště ke K. J. Erbenovi, Sv. Čechovi a J. Sv. Macharovi.

Mnoho čtenářů si jistě se zájmem přečte **kapitulu „Milostné intermezzo“**, ve kterém se dr. A. Závodský zabývá vlivem hlavně dvou žen na Bezručovu tvorbu — Dody Besrutschové a zvláště Fanyňky Tomkové, která, jak autor dovozuje, podnítila v básníkovi nový plamen umělecké inspirace a stala se novou „zorou básníkovy života“. Pro nás je jistě zajímavé, když dr. Závodský také znovu připomíná, že vedle Dody Besrutschové měl P. Bezruč v Místku blízký vztah **ještě k další ženě, Marii Ježíškové**, poprvé provdané za Antonína Sagona, hostinského v Místku. Když po jeho smrti P. Bezruč nevyužil možnosti k uzavření sňatku s „Maryčkou“, **provádala se v roce 1896 za Ferdinanda Sedláčka, měšťana a obchodníka z Drahotuš u Hranic**. Jméno Maryčka se pak objevuje několikrát v Slezských písních.

Závěrečná část knihy dr. A. Závodského přináší pak objasnění dramatické stránky Bezručovy tvorby.

Kniha „V blízkosti básníka“ je dokladem toho, že v díle Petra Bezruče je stále ještě řada otázek a problémů, o nichž zasvěcený badatel, jakým je jistě univ. prof. dr. Artur Závodský, dovede přinést mnohé nové poznatky a tím nám ještě více přiblížit lidskou tvář i umělecké mistrovství oblíbeného básníka.

L. Novotný

— ★ —

BLAHOPŘÁNÍ SPOLUOBČANŮM, kteří se v říjnu dožívají

75 let:

František Bezděk, Velká
Václav Konečný, Sovětské armády 184
Ing. Miloslav Hájek, gen. Svobody 4
Vladislav Damek, Zborovská 1179
Ludvík Pavel, Šromotovo nám. 2

80 let:

Adolf Koukal, Drahotuše 361
Dr. Leopolda Záchelová, Drahotuše 32
Marie Petříková, Mostní 1
Štěpánka Sasáková, 1. máje
Dobroslava Slováčková, Švabinského ul.
Ferdinand Hradil, Nerudova ul.

96 let:

Anna Jandlová, Struhlovsko 1536

Našim jubilantům přejeme dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.

VZPOMÍNÁME dr. ČEŇKA GARDAVSKÉHO

11. června 1978 zemřel v Hranicích PhDr. Čeněk Gardavský, muzikolog, zasloužilý pracovník kultury. Hranice byly jeho občasným domovem, proto byl hranické veřejnosti málo znám.

Pocházel ze staré muzikantské rodiny z Kroměříže, kde jeho otec **Vincenc Gardavský**, narozený 31. ledna 1878 v Morkovicích, vyučený varhanář a klavírní technik a zkušební hudebník měl obchod s hudebními nástroji, který později přenesl **do Hranic do Janáčkovy ulice č. 9/732**, kam se přestěhoval 2. září 1935. Po druhé světové válce se Vincenc Gardavský věnoval provádění oprav hudebních nástrojů, zemřel 15. listopadu 1963.

Syn **Čeněk**, který se v této hudební rodině s trvalou hudební tradicí **narodil v Kroměříži 20. listopadu 1910**, se od dětství seznamoval prakticky s hudbou jako houslista, klavírista a varhaník. Po maturitě na kroměřížské reálce studoval od roku 1929 na varhanním oddělení a zároveň i kompozici a dirigování na konzervatoři v Brně. Jeho profesory tam byli Boh. Holub, Eugen Tregler, Vilém Petrželka a Zdeněk Chalabala. Už v průběhu tohoto studia začal navštěvovat také přednášky profesorů Vl. Helferta, Eugéna Dostála, Jindřicha Šebánka a Rud. Urbánka na filosofické fakultě brněnské univerzity, věnoval se historii se zvláštním zřetelem k hudební vědě. Konzervatoř absolvoval v roce 1933, od roku 1936 pracoval jako pomocná síla v hudebně vědeckém semináři filozofické fakulty a po zpracování disertace na téma „Příspěvek k dějinám piaristického hudebního školství v Kroměříži“, ve kterém se zabýval problematikou kantátové hudby v naší hudbě v 18. století, byl promován doktorem filozofie. Studium lidové písně mu umožnilo zastávat funkci tajemníka moravsko-slezského výboru Státního ústavu pro lidovou píseň v Brně, byl knihovníkem hudebně vědeckého semináře a zároveň lektorem hudby na Soukromé dvouleté pedagogické akademii v Brně, řízené akademikem Otakarem Chlupem při filozofické fakultě. V roce 1938 pobýval také v pařížských archívech. Po násilném uzavření vysokých škol vstoupil do služeb brněnského rozhlasu, od prosince 1939 jako zvukový režisér, od září 1940 byl programovým referentem hudby vážné i folklorní. Tehdy také dirigoval a hrál koncertně na klavír a cemballo.

Po osvobození jako vedoucí hudebního oddělení pomáhal při obnově vysílací stanice, zničené nacisty, brzy však přešel do Prahy jako referent, později **jako vedoucí hudebního oddělení odboru umění ministerstva školství a kultury** a zasloužil se o organizaci nového našeho hudebního života, zvláště symfonických orchestrů. Od 1. prosince 1967 se stal **ředitelem Hudebního studia v Praze**, instituce, jejímž úkolem je podpora mladých hudebních umělců a k níž je přičleněno několik hudebních těles, zvl. Pražský komorní orchestr (bez dirigenta).

Vedle této záslužné organizátorské činnosti ve prospěch naší hudby se dr. Čeněk Gardavský věnoval také **hudebně vědecké práci**. Již za pobytu v Brně spolupracoval na Pazdírkově hudebním slovníku, na Pedagogické encyklopedii, publikoval v Muzikologii aj. Tvorbě L. Janáčka věnoval studii „Chrámové a varhanní skladby Leoše Janáčka“ [1955], v rumunském časopise Muzica uvedl „Deset let československé hudby“ v Londýně vyšla jeho studie „Liszt a jeho čeští učitelé“, spolupracoval na mexickém hudebním slovníku, na italské hudební encyklopedii i s pařížským rozhlasem. Zpracoval rovněž předmluvy k I. a II. dílu „České varhanní tvorby“ z let 1954 a 1956. Se zájmem se zabýval osobností a uměním národ. umělce Viléma Zitka. Rozsáhlé poznatky a zkušenosti z vědecké, pedagogické a organizátorské práce umožnily dr. Č. Gardavskému psát o hudebních otázkách v četných dalších statích a článcích v několika časopisech, zvláště v Hudebních rozhledech.

Vedle vědecké práce se **dr. Gardavský věnoval také úspěšně skladbě**, vytvořil řadu drobných hudebních skladeb, např. Suita, Varhanní fuga a upravoval lidové písně.

I když nebyl hranickým rodákem, měl Hranice rád a každoročně sem záježděl se svou manželkou zvláště v létě. Po odchodu do důchodu v roce 1975 měl v úmyslu se v Hranicích trvale usadit. Měl ještě mnoho plánů, i v Hranicích pracoval na monografii o českém skladateli, dirigentu a organizátoru Vášovi Sukovi, zabýval se lidovou písní. Náhla smrt však zastihla Čeňka Gardavského za posledního pobytu v Hranicích ve věku nedožitých 68 let. Odešel v něm význačný hudební vědec, zanícený hudebník a dlouholetý organizátor našeho hudebního života. Zaslouží si, abychom i v Hranicích, ke kterým měl blízký vztah, mu věnovali tuto vzpomínku.

Ludvík Novotný

— ★ —

V měsíci srpnu a září probíhala ve švýcarském městě Luganu v souvislosti se XVII. mezinárodním kongresem exlibristů výstava knižních značek. K účasti byl také pozván **akad. malíř a grafik Ladislav Vlodek z Hranic**. Podle požadavků pořadatelů výstavy zpracoval dva grafické listy s pohledy na město Lugano a čtyři s náměty hudebního světa. Všechny jeho grafické práce byly ve Švýcarsku vystaveny. Je to pěkný úspěch stále čilého a pilného hranického umělce.

LN

ZEMŘELÍ OBČANÉ Z HRANIC V SRPNU

Terezie Ondrášová, Hranice, 14. října — nar. 30. 8. 1897

Josef Nehyba, Hranice, Poděbradovo nám. 1278 — nar. 16. 6. 1913

Arnošt Kohout, Teplice n. Bečvou 13 — nar. 25. 11. 1908

František Bodi, Hranice, Vrchlického 826 — nar. 2. 12. 1914

Zdeněk Keclík, Drahotuše 409 — nar. 8. 2. 1920

Bohuslava Šmrhová, Hranice, Tyršova 1112 — nar. 12. 6. 1898

Adéla Perutková, Hranice, Hvězdoslavova 1116 — nar. 10. 8. 1900

Barbora Vighová, Hranice, Sovětské armády 1341 — nar. 29. 2. 1896

Ing. Miloš Říha, Hranice, P. Lumumby 6 — nar. 23. 5. 1910.

Čest a vděčná paměť všem zemřelým spoluobčanům!

PROGRAMY KIN

-
3. 10.— 5. 10. VELKÝ DŮM
Španělský film. Drama lásky v atmosféře strachu a nenávisti. Film je mládeži nepřístupný.
-
6. 10.— 9. 10. SCOTLAND YARD NA STOPĚ ZÁHADNÉ SMRTI
Kriminální příběh podle Edgara Wallace. Film NDR. Film je mládeži nepřístupný.
-
10. 10.—12. 10. ZORRO
Francouzský film. Dobrodružství slavného mstitelce. Film je mládeži přístupný.
-
13. 10.—16. 10. DOSTIHOVÁ HOREČKA
Italská filmová komedie o sázkách, hazardu a kartářce. Film je mládeži přístupný.
-
17. 10.—19. 10. STRACH NAD MĚSTEM
J. P. Belmonto v hlavní roli francouzského dobrodružného filmu. Film je mládeži nepřístupný.
-
20. 10.—23. 10. STÍNY HORKÉHO LÉTA
Film ČSSR. Drama statečnosti a samoty. Film je mládeži nepřístupný.
-
24. 10.—25. 10. SONÁTA NAD JEZEREM
Romantický příběh nenaplněné lásky. Představení Klubu přátel sovětského filmu.
-
27. 10.—28. 10. BLUDIČKA
Slovenský film. Sonda do života československé emigrace na půdorysu kriminálního příběhu. Film je mládeži přístupný.
-
29. 10.—30. 10. PACHO, HYBSKÝ ZBOJNÍK
Slovenský film. Rozpustilá parafráze na příběhy o lidových mstitelích. Film je mládeži nepřístupný.
-

---

31. 10.— 2. 11. HAROLD LLOYD
Americký stříhový film se světoznámým komikem. Film je mládeži přístupný.

Začátky představení jsou v 17 a 19.30 hodin.

Představení pro děti — každou sobotu v 15 hodin.

---

7. 10. KAPKA V MOŘI
Sovětský film. O Víťovi, který neuměl pískat.

---

14. 10. VLAŠTOVKY A AMAZONKY
Anglický barevný film.

---

21. 10. V DOMĚ CHYBÍ KLUK
Holandský film. Prázdniny plné překvapení.

---

28. 10. VESNA
Poetický příběh z Estonska.

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin.

---

1. 10. ÚNOS ČÍSLO TRINÁCT
Sovětský film. O klucích, kteří přišli svým únoscům příliš draho.

---

8. 10. HONZA MÁLEM KRÁLEM
Film ČSSR. O tom, že neprohloupí, kdo srdce má a není hloupý.

---

15. 10. MACKENOV ZLATO
Americký dobrodružný film.

---

22. 10. PODIVNĚ DĚDICTVÍ
Italský western pro dobrou zábavu.

---

29. 10. OPERACE MONSTRUM
Rumunský film. Veselohra o náruživých rybářích.

Kino Drahotuše:

---

1. 10. v 16.30 ZVONÍK U MATKY BOŽÍ
Francouzský film podle románu V. Huga. Film je mládeži přístupný.

---

1. 10. v 19 hodin POVÍDKA O POLICAJTOVI
Francouzský film. Napínavé pátrání po několikanásobném vrahovi. Film je mládeži nepřístupný.

---

6. 10. v 19 hodin SEDM STATEČNÝCH
8. 10. v 16.30 a Americký film. Napínavý příběh z amerického západu. Film je mládeži přístupný.
v 19 hodin

---

11. 10. v 19 hodin NEUSKUTEČNĚNÁ DOVOLENÁ
Sovětský film. O přátelství ohroženém zklamáním v lásce. Film je mládeži přístupný.

---

13. 10. v 19 hodin ODDECHOVÝ ČAS
15. 10. v 16.30 a Film ČSSR. Příběh o hledání plnosti života, o ceně lásky a přátelství. Film je mládeži přístupný.
19 hodin

---

18. 10. v 19 hodin DÍVKA ZE ZÁPADU
J. Fondová a L. Marvin v hlavních rolích filmu USA. Film je mládeži přístupný.

---

20. 10. v 19 hodin POHLED SPOLEČNOSTI PARALLAX
22. 10. v 19 hodin Film USA. Vzrušující příběh muže, který hledal pravdu o zločinu.

---

22. 10. v 16.30   MANŽELÉ Z ROKU II.
Rumunský film. O tom, jak francouzská revoluce zasáhla do života N. Philiberta. Film je mládeži přístupný.

---

25. 10. v 19 hodin   POÚTO Z MINULOSTI
Polský film. O muži, který nedokázal zradit a neuměl zapomenout. Film je mládeži nepřístupný.

---

27. 10. v 19 hodin   VŮNĚ CIBULE
29. 10. v 16.30 a   Italský film. Westernová dobrodružství mírumilovného pěstitele cibule. Film je mládeži přístupný.
19 hodin

Představení pro děti — každou neděli ve 14 hodin.

---

8. 10.   KAPKA V MOŘI
Sovětský film. O Vítovi, který neuměl pískat.

---

15. 10.   VLAŠTOVKY A AMAZONKY
Anglický barevný film.

---

22. 10.   V DOMĚ CHYBÍ KLUK
Holandský film. Prázdniny plné překvapení.

---

29. 10.   VESNA
Poetický příběh z Estonska.

PROGRAMY JKP

---

6. října   Koncert Kruhu přátel hudby
19.30   MUŽSKÝ PĚVECKÝ SBOR
sál LŠU   z Maďarské lidové republiky

---

9. října
8 a 10 hodin   Akce pro žáky ZDŠ
sál JKP   POHÁDKOVÝ DŮM

---

16. října
8 a 10 hodin   Akce pro žáky ZDŠ
sál JKP   POKLADY Z ČÍTANKY

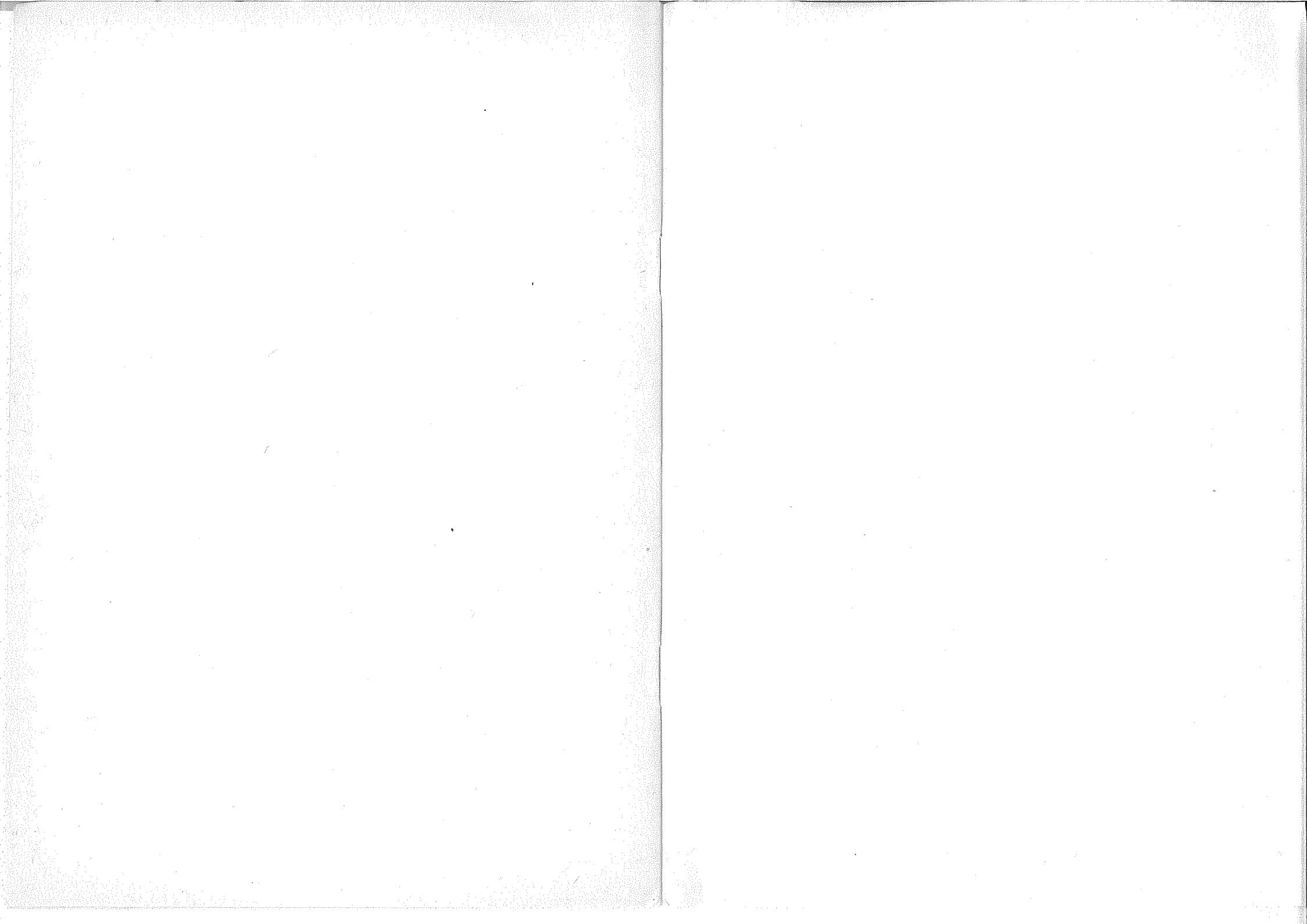
termín dodatečně   Koncert populární hudební skupiny
MODUS

Vyučování v kursech JKP

Hudební kursey   — denně v odpoledních hodinách
Kursy šití   — pondělí, středa, pátek
                                 v odpoledních i večerních hodinách
Angličtina   — čtvrtek — v odpoledních i večerních hodinách
Němčina   — úterý — v odpoledních i večerních hodinách
Kurs drhání   — úterý — v odpoledních hodinách
Pohybová výchova   — úterý v 19 hodin
Taneční kursey   — úterý — v odpoledních i večerních hodinách
                                 — pátek večer

Při Jednotném klubu pracujících vznikl nový hudební soubor, který potřebuje doplnit skupinu smyčců o další hráče. Zájemci s orchestrální praxí se mohou přihlásit v kanceláři JKP — tel. 2074!

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc.